

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1935 kl. 1. e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner angående beräklandet av pension åt efterlevande barn till vissa kvinnliga befattningshavare i statens tjänst.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 169 av herr *Löfgren* och herr *Larsson, Sam*, och den andra inom andra kammaren under nr 326 av herr *Arne mark*, har hemställts, »att riksdagen måtte för sin del besluta ett sådant förtydligande av Kungl. Maj:ts kungörelse den 18 juni 1925 angående pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst, att pension till sådant barn beräknas till samma belopp som pension till barn av motsvarande manlig befattningshavare, varvid i pensionen skall ingå jämväl sådan förhöjning å densamma, som må hava tillkommit efter särskilt medgivande.»

Enligt kungörelsen den 18 juni 1925 angående pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst (nr 279) äger barn efter kvinnlig innehavare av ordinarie befattning i statens tjänst med avlöning enligt grunder, som fastställts år 1925 eller senare, åtnjuta pension enligt de bestämmelser, som i vederbörande pensionsinrättnings reglemente finnas stadgade för barn efter manlig innehavare av samma befattning eller befattning i samma lönegrad vid det verk eller den stat, den kvinnliga befattningshavaren tillhört; skolandet pensionen beräknas till det belopp, som, då änka ej finnes, utgår från vederbörande pensionsinrättning till barn efter sådan manlig befattningshavare.

Till stöd för sin hemställan hava motionärerna anfört följande (se motionen I: 169):

»På grund av ovannämnda bestämmelse i kungörelsen nr 279/1925 skall i fråga om pensionering av efterlevande barn till ordinarie kvinnliga befattningshavare inom allmänna civilförvaltningen och vid postverket tillämpas de i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa givna föreskrifterna. Pensionstagare från nämnda kassa äger enligt av Kungl. Maj:t den 17 mars 1933 lämnat medgivande uppbära förhöjning med tio procent å enligt reglementet för kassan utgående pensioner. Då jämlikt berörda kungörelse pension till kvinnlig befattningshavares barn skall beräknas till det belopp, som, då änka ej finnes, utgår från vederbörande pensionsinrättning till barn efter manlig befattningshavare, och avsikten med ifrågakvarande kungörelse varit, att med avseende å såväl avgifter som pupillpension likställa kvinnliga och

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 8 saml. Nr 59—60.

manliga befattningshavare, bör rimligtvis även den år 1933 medgivna förhöjningen tillkomma efterlevande barn efter kvinnlig befattningshavare.

Vid bestämmandet av pension till barn efter kvinnlig befattningshavare, å vilken reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa är tillämplig, har emellertid omförmälda kungörelse tolkats så, att barnet förklarats berättigat att uppbära allenast den årliga pension, som skall utgå enligt reglementets bestämmelser, men icke den förhöjning med tio procent därå, som enligt särskilt medgivande tillkommer barn efter manlig innehavare av befattning i samma lönegrad som den avlidna kvinnliga befattningshavaren.

Denna tolkning synes oss stå i strid med kungörelsens andemening och leder till orättvisa konsekvenser. Manliga och kvinnliga befattningshavare erlægga lika stora familjepensionsavgifter. Härför erhålla de manliga tjänstemännen pension för såväl änkor som barn men de kvinnliga allenast för sina barn. Då de manliga befattningshavarnas avgifter förslå till en förhöjning med tio procent å pensionen, äro de kvinnligas avgifter i ännu högre grad tillräckliga för en sådan förhöjning. De största kostnaderna för familjepensionering utgöras av änkepensionerna. Pensionerna till kvinnliga befattningshavares barn uppgå däremot till mycket små belopp, på intet sätt motsvarande de stora värden, som genom kvinnornas avgiftsskyldighet tillförts civila pensionsfonden. Denna fond har, sedan den år 1925 bildades, växt på ett i förhållande till utgifterna opropotionerligt sätt.

Inga sakliga skäl kunna alltså åberopas till stöd för beslutet att tilldela kvinnlig befattningshavares barn lägre pension än den, som skulle tillkomma barn av manlig befattningshavare i samma lönegrad. Den formella orsaken till beslutet torde hava varit den formulering, som ifrågasvarande, även i andra hänseenden bristfälliga kungörelse fått, en formulering, som givit möjlighet att tolka bestämmelserna på ett för de kvinnliga befattningshavarna oförmånligt sätt.»

Utskottet.

Utskottet har inhämtat, att föreningen kvinnor i statens tjänst hos Kungl. Maj:t i en den 20 december 1934 dagtecknad skrift gjort framställning om åtgärders vidtagande i syfte att kvinnliga befattningshavares barn måtte tillerkännas rätt till samma pensionsförmåner som de manliga befattningshavarnas barn. Denna framställning avser, att å pension till barn efter kvinnlig befattningshavare vid verk, vilkas manliga tjänstemän äro delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, skulle utgå förhöjning med 10 procent i likhet med vad fallet är beträffande pension åt barn efter sådan manlig tjänsteman. Statskontoret har i avgivet yttrande i ärendet den 5 mars 1935 anfört, att ämbetsverket erkände det berättigade i föreningens framställning. Statskontoret ansåge sig likväl i avvaktan på statsmakternas ståndpunkttagande till 1930 års pensionssakkunnigas förslag till lösning av familjepensionsfrågan för såväl manliga som kvinnliga befattningshavare icke för närvarande kunna tillstyrka bifall till föreningens ifrågasvarande framställning. Denna är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn härtill och då frågan om införande av likartade familjepensionsbestämmelser för manliga och kvinnliga befattningshavare synes komma att inom en nära framtid bringas till sin lösning, har utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga att tillstyrka motionärernas förslag om

ändring av nu gällande grunder för beräkning av pension till barn efter kvinnliga befattningshavare.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 169 och II: 326 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 maj 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Lindley, Johansson i Friggeråker, Ehrnberg*, Berling, Bjurström* och Swartling;

från andra kammaren: herrar Leffler*, Bäcklund*, Lovén, Paulsen, Svedman*, Hammarlund, Hilding och Gustavson i Västerås*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.